

**4ο ΠΕΚΕΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟ
ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ**

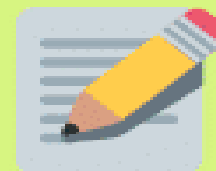
**ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ
ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ**

**ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ - ΕΙΣΗΓΗΣΗ:
ΜΑΡΙΑ ΑΝΔΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΥ, ΣΕΕ ΠΕ06**

**ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΗ ΟΜΙΛΗΤΡΙΑ:
ΓΙΟΥΛΗ ΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΥ, ΣΕΕ ΠΕ02**

**Τετάρτη, 16 Μαρτίου 2022,
(18:00 - 20:00)**

**[https://minedu-
primary2.webex.com/meet/andrimaria](https://minedu-primary2.webex.com/meet/andrimaria)**

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ

ΜΑΡΙΑ ΑΝΔΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΥ (BEd, MA, PhD)

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ ΠΕ06

4^ο ΠΕ.Κ.Ε.Σ. ΑΤΤΙΚΗΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ, ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΕΣ & ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ

Οι μαθητές της Α΄/θμιας και Β΄/θμιας Εκπαίδευσης στους τομείς της κοινωνικοσυναισθηματικής προσαρμογής ή / και συμπεριφοράς αντιμετωπίζουν δυσκολίες, οι οποίες τους εμποδίζουν να ανταποκριθούν με επιτυχία στις μαθησιακές και κοινωνικές απαιτήσεις και προσδοκίες του σχολείου (CCEA, 2014·Evans, Harden, Thomas, & Benefield, 2003).

ΜΟΡΦΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ, ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΩΝ & ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΣΤΙΚΩΝ ΔΥΣΚΟΛΙΩΝ

- **Απόσυρση / παραίτηση**
- **καταθλιπτική συμπτωματολογία,**
- **σχολική φοβία**
- **σωματική ή/και λεκτική επιθετικότητα προς συμμαθητές ή/και εκπαιδευτικούς
- εμπλοκή σε βιαιοπραγίες,**
- **ανυπακοή προς εκπαιδευτικούς,**
- **αγένεια προς το προσωπικό του σχολείου,**
- **περιορισμένη συνεργασία με εκπαιδευτικούς και συμμαθητές,**
- **επίμονη αδυναμία συγκέντρωσης σε μαθησιακούς στόχους,**
- **εκρήξεις θυμού, ανικανότητα αυτοελέγχου / αδυναμία διαχείρισης
συναίσθημάτων (οργής, θυμού κ.ά.) / μη οριοθέτηση συμπεριφοράς**
- **αρνητικές σχέσεις με συνομηλίκους / μειωμένη κοινωνική αλληλεπίδραση,**
- **αίσθημα ανικανότητας,**
- **έκδηλη απογοήτευση στο σχολείο,**

ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ ΠΟΥ ΚΑΛΟΥΝΤΑΙ ΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΝΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΟΥΝ

Οι συμπεριφορές που οι εκπαιδευτικοί καλούνται να διαχειριστούν εντός της σχολικής τάξης, συνήθως περιλαμβάνουν (με φθίνουσα συχνότητα εκδήλωσης)

- α) **Διαταρακτικές Συμπεριφορές** (προβλήματα δευτερεύουσας σημασίας, τα οποία, όμως, έχουν μια συσσωρευτική αρνητική επιρροή στη ροή του μαθήματος και στη λειτουργία της τάξης = αρνητικές για διεξαγωγή μαθήματος – ανθεκτικές στις παρεμβάσεις - με υψηλή συχνότητα)
- β) Συμπεριφορές που καταδεικνύουν **λεκτική και σωματική επιθετικότητα προς άλλους** (απειλές, λεκτική επιθετικότητα, αγένεια, άσχημη γλώσσα, βίαιη συμπεριφορά, καταστρεπτικότητα κ.ά.- πιο έντονες από αταξίες ή κακή διάθεση)
- γ) **Συναισθηματικές δυσκολίες** (υπερβολική σιωπή, απομόνωση, καταθλιπτική συμπτωματολογία, έντονο άγχος κ.ά.)

André H. Dargelas, *Μικροί κατεργάρηδες*.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΕΜΦΑΝΙΣΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ, ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΩΝ & ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΣΤΙΚΩΝ ΔΥΣΚΟΛΙΩΝ

Το κατά πόσο ένα παιδί ή έφηβος/η που μπορεί να εκδηλώνει μερικές ή αρκετές από τις προαναφερθείσες δυσκολίες, εκτιμάται ότι αντιμετωπίζει ΚΣΣΔ, εξαρτάται από μια σειρά από παράγοντες, όπως είναι:

- η **φύση**
- η **συχνότητα**, (συνδέεται με την **ηλικία**, το **φύλο των μαθητών** αλλά και τα **χαρακτηριστικά του ευρύτερου κοινωνικού πλαισίου**),
- η **επιμονή**,
- η **σοβαρότητα των δυσκολιών** και
- η **συσσωρευτική επίπτωσή τους στη συμπεριφορά** (πάντα συγκριτικά με αυτό που αναμένουμε για έναν μαθητή της συγκεκριμένης ηλικίας=**Αθροιστικό αποτέλεσμα**) (DCFS, 2008, σελ. 13).

ΜΟΡΦΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ, ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΩΝ & ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΣΤΙΚΩΝ ΔΥΣΚΟΛΙΩΝ

- Στις περισσότερες περιπτώσεις, οι μαθητές με ΚΣΣΔ, διαθέτουν το επίπεδο ικανοτήτων που χρειάζεται για να φοιτούν στο γενικό σχολείο. Παρόλα αυτά, συχνά εκδηλώνουν ανεπιθύμητη συμπεριφορά σε ποικίλες κοινωνικές περιστάσεις.
- Είναι πιθανό να αντιμετωπίζουν προβλήματα στη μάθησή τους και να έχουν χαμηλή ακαδημαϊκή επίδοση.
- Το σχολείο μπορεί να βελτιώσει ή να χειροτερεύσει το πρόβλημα, έστω και εάν οι πρωτογενείς αιτίες βρίσκονται εκτός σχολείου.

ΘΕΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Οι συγκεκριμένοι μαθητές με ΚΣΣΔ είναι συνήθως:

- **περιθωριοποιημένοι,**
- **στοχοποιημένοι από συμμαθητές,**
- **διαθέτουν λίγους ή καθόλου φίλους**
- **δεν απολαμβάνουν το βαθμό αποδοχής των συμμαθητών τους.**

Η έκταση των ΚΣΣΔ που εκδηλώνουν οι μαθητές, συνδέεται άμεσα:

- **Με τις πρακτικές που εφαρμόζουν τα σχολεία στον τομέα της συμπεριφοράς,**
- **Με την κατάρτιση των εκπαιδευτικών σε θέματα διαχείρισης της συμπεριφοράς της τάξης (classroom behavior management).**

Τα σχολεία και οι εκπαιδευτικοί ανάλογα με τις παρεμβάσεις και τις πρακτικές που ακολουθούν **μπορεί να αποτρέψουν την εκδήλωση, να περιορίσουν τη συχνότητα εκδήλωσης ή αντίθετα να συμβάλουν στην ενίσχυση των προαναφερθεισών δυσκολιών** (Cooper & Jacobs, 2011· DFE, 2012· Oliver & Reschly, 2010· Sylva et al., 2012).

ΘΕΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

- Απαιτείται συστημική προσέγγιση (μαθητές, γονείς, εκπαιδευτικοί, ειδικό προσωπικό, κ.ά.), που επικεντρώνεται στην
  - πρόληψη
  - ομαδική επίλυση προβλημάτων (problem solving),
  - ενίσχυση των προστατευτικών μηχανισμών, που προάγουν τη θετική συμπεριφορά των μαθητών στο σχολικό πλαίσιο
  - Δίνεται έμφαση στην ενδυνάμωση της μαθησιακής συμμετοχής και της κοινωνικής συμπεριφοράς, όλων ανεξαιρέτως των μαθητών μέσα από την επιλογή ποικίλων προσεγγίσεων και στρατηγικών

ΘΕΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Η ίδρυση **ομάδων συνεργασίας** από **εκπαιδευτικούς γενικής και ειδικής αγωγής, στελέχη διοίκησης της σχολικής μονάδας, ειδικό προσωπικό** (π.χ. ψυχολόγους) και **γονείς** είναι σημαντική. Οι ομάδες συνεργασίας είναι υπεύθυνες, μεταξύ άλλων, για:

α) τη **συλλογή δεδομένων** σχετικά με την έκταση και τη συχνότητα εκδήλωσης των συμπεριφορών που προβληματίζουν (χορήγηση ερωτηματολογίων, κλιμάκων παρατήρησης, συνεντεύξεις μαθητών, κ.α.),

β) την **ανάλυσή των δεδομένων και πληροφοριών –εκπ/κές αποφάσεις**

γ) την **επιμόρφωση των εκπαιδευτικών** σε εμπειρικά τεκμηριωμένες στρατηγικές πρόληψης και αξιολόγησης των ΚΣΣΔ των μαθητών, και

δ) την **εφαρμογή των οργανωμένων παρεμβάσεων και στρατηγικών αντιμετώπισης** και την **παρακολούθηση της αποτελεσματικότητάς τους**

[Ερωτηματολόγιο Δυνατοτήτων & Δυσκολιών (σε επίπεδο τάξης)

Sdq.info.com (Ανιχνευτικό της κ. Στογιαννίδου – Καθηγήτρια ΑΠΘ). Δίνει μια αδρά εικόνα σε επίπεδο πρόληψης και δράσεις που θα επακολουθήσουν]

Επίπεδα Πρόληψης & Θετικής Υποστήριξης Συμπεριφοράς

Επίπεδο Πρωτογενούς πρόληψης: Συμμετοχή όλων των μαθητών

- Υλοποιείται σε επίπεδο ολόκληρης της γενικής τάξης
- Στοχεύει:
  - στον περιορισμό της εκδήλωσης ΚΣΣΔ, μέσα από τη **διδασκαλία κοινωνικής συμπεριφοράς**.
  - στον **εντοπισμό των μαθητών εκείνων που διατρέχουν υψηλή επικινδυνότητα** για να εκδηλώσουν ΚΣΣΔ
- Περιλαμβάνει **καθολική αξιολόγηση (λειτουργική)** της συμπεριφοράς στην τάξη και χρήση των δεδομένων για τη λήψη σχετικών αποφάσεων και την παροχή υποστήριξης.

[Ερωτηματολόγιο Δυνατοτήτων & Δυσκολιών (σε επίπεδο τάξης)

Sdq.info.com (Ανιχνευτικό της κ. Στογιαννίδου – Καθηγήτρια ΑΠΘ). Δίνει μια αδρά εικόνα σε επίπεδο πρόληψης και δράσεις που θα επακολουθήσουν]

Επίπεδα Πρόληψης & Θετικής Υποστήριξης Συμπεριφοράς

Επίπεδο Δευτερογενούς πρόληψης= Ειδική στήριξη για Μαθητές υψηλού κινδύνου (15%)

Απευθύνεται σε ένα μικρό αριθμό μαθητών που διατρέχουν κίνδυνο να αποτύχουν σε επίπεδο μάθησης και συμπεριφοράς και **έχουν ανάγκη συμπληρωματικής διδασκαλίας και συμπεριφορικής υποστήριξης**, με στόχο να μειωθούν οι υφιστάμενες περιπτώσεις εκδήλωσης ανεπιθύμητης συμπεριφοράς.

. Για αυτή τη μικρή ομάδα μαθητών υλοποιούνται:

- **εξειδικευμένες παρεμβάσεις σε ομαδικό επίπεδο**
- **εξατομικευμένα προγράμματα**, που στοχεύουν στην μείωση της έντασης και της συχνότητας εκδήλωσης των υφιστάμενων ΚΣΣΔ.

Εφαρμόζεται:

- ένα **συνεχές σύστημα αξιολόγησης & παρακολούθησης της προόδου των μαθητών** για συνεχή υποστήριξη μαθητών,
- παρέχεται σχετική **ανατροφοδότηση** και **υποστήριξη των μαθητών**
- ενισχύεται η **συνεργασία οικογένειας και σχολείου** για την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί.

Επίπεδα Πρόληψης & Θετικής Υποστήριξης Συμπεριφοράς

Επίπεδο Τριτογενούς πρόληψης=Εξατομικευμένη παρέμβαση (5%)

Στοχεύει στους μαθητές εκείνους που εκδηλώνουν σύνθετες και χρόνιες ΚΣΣΔ, για την αντιμετώπιση των οποίων δεν επαρκούν οι παρεμβάσεις που έχουν υλοποιηθεί στα δύο προηγούμενα επίπεδα.

Σε αυτό το επίπεδο εκπονούνται:

- **εξατομικευμένα προγράμματα αξιολόγησης και παρέμβασης** που στοχεύουν στη μείωση της συχνότητας εκδήλωσης και της έντασης των υφιστάμενων ΚΣΣΔ.
- Οι μαθητές λαμβάνουν **ειδική εκπαιδευτική υποστήριξη**, η οποία εστιάζει:
  - στη **διδασκαλία κοινωνικών δεξιοτήτων και συμπεριφορών**
  - Σε **στρατηγικές επιβράβευσης των επιθυμητών** και **αποδυνάμωσης των αδόκιμων συμπεριφορών**.
- Οι εκπαιδευτικοί που εμπλέκονται στην εφαρμογή παρεμβάσεων σε αυτό το επίπεδο λαμβάνουν, από τις ομάδες συνεργασίας που λειτουργούν στο σχολείο, όλη την απαραίτητη υποστήριξη που χρειάζονται σε θέματα **αξιολόγησης της συμπεριφοράς, εκπόνησης σχετικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων, παρακολούθηση της προόδου** και **επαναπροσδιορισμού των στόχων των μαθητών** (Horner et al., 2010, σελ. 5· Horner & Sugai, 2015· Lewis et al., 2015).

Βασικά κριτήρια επιτυχίας για την υλοποίηση αποτελεσματικών προγραμμάτων διαχείρισης της συμπεριφοράς σε επίπεδο σχολείου

- Διδασκαλία κοινωνικών δεξιοτήτων.
- Ανάπτυξη σχέσεων υποστήριξης & αμοιβαίου σεβασμού με μαθητές, προσωπικό, γονείς. Συνεχές σύστημα υποστήριξης
- Ενίσχυση θετικών ακαδημαϊκών & κοινωνικών συμπεριφορών.
- Συνδυασμός και συντονισμός παρεμβάσεων σε επίπεδο τάξης και ολόκληρου σχολείου. Το σχολείο ακολουθεί κοινή στάση – Συναντίληψη - Αλλαγή σχολικής κουλτούρας – Ενημέρωση εκπαιδευτικών ειδικοτήτων από Δ/ντή ή Υπεύθυνο Τμήματος – Υπεύθυνο Σχολικής Ζωής - Συζητήσεις στην Ολομέλεια
- Συνεχής έμφαση στην **πρόληψη** – Δράσεις για πρόληψη.
- Εφαρμογή εμπειρικά τεκμηριωμένων πρακτικών

André H. Dargelas, *Οι μικροί καπνιστές στην ώρα της πράξης.*

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΑΞΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ

- Αποτελεί ευθύνη του εκπαιδευτικού
- Είναι **αναγκαία**
- Χρειάζεται **εμπειρία**
- Απαιτεί **χρόνο** και **μεθοδικότητα**
- Συνδέεται με τη **διαρρύθμιση της τάξης**, ώστε ο εκπαιδευτικός να είναι κοντά στα παιδιά (διάταξη θρανίων / οργάνωση και αισθητική του χώρου)
- **Οι πρώτες ενέργειες και λέξεις είναι πολύ σημαντικές** (Ποια εικόνα του εαυτού μου παρουσιάζω όταν πρωτομπαίνω στην τάξη; Ποιο ρόλο παίζω και ποια στάση υιοθετώ: Φιλικότητα ή αυστηρότητα; Είμαι επιτρεπτικός / Δημοκρατικός & διαλεκτικός / αυταρχικός εκπαιδευτικός; Απαιτείται **αυτοπεποίθηση, ενθουσιασμός, θετική διάθεση, προσήνεια, συνέπεια**)
- Προϋποθέτει **αποφυγή υπερβολών** (στην οικειότητα/ στην αυστηρότητα) & αποδοχή στο διαφορετικό)

Διαχείριση τάξης

- Συνεπάγεται τη δημιουργία **θετικού οικείου και φιλικού μαθησιακού κλίματος** (η ποιότητα των σχέσεων μαθητή & εκπαιδευτικού επηρεάζει την επίδοση και συμπεριφορά των μαθητών). Η αλληλεπίδραση συγκροτείται από συμπεριφορές, σχέσεις, συναισθήματα, αξίες.

Για τη δημιουργία θετικού μαθησιακού περιβάλλοντος χρειάζεται:

- **Προσοχή στη μη λεκτική επικοινωνία** (οπτική επαφή, στάση του σώματος / φυσική προσέγγιση)
- **Προσεκτική ακρόαση μαθητών** (ενεργητική ακρόαση – παθητική σιωπή)
- **Συζήτηση / Διάλογος**
- **Ενθάρρυνση / Παροχή θετικής ενίσχυσης και συναισθηματικής ενδυνάμωσης**
- **Έπαινος** για συγκεκριμένες δραστηριότητες & **επιβράβευση επιθυμητής συμπεριφοράς** (με χρήση θετικής γλώσσας)
- **Αποφυγή απόρριψης / μη αποδοχής**
- **Αποδοχή της διαφορετικότητας**
- **Κίνητρα /θετική πειθαρχία** αντί τιμωρίας
- **Εκμετάλλευση των ικανοτήτων και των κλίσεων** κάθε παιδιού

Αποτελεσματικός παιδαγωγός

Είναι εκείνος που μεριμνά για τα παρακάτω:

Δημιουργία θετικού κλίματος (ήρεμου-φιλικού-δεκτικού, χωρίς συγκρούσεις)

➤ **Χρήση Διαφοροποιημένης Παιδαγωγικής**, προσαρμοσμένης στις ανάγκες, στα ενδιαφέροντα και στις ιδιαιτερότητες των μαθητών.

(Η μη συμβατική διδασκαλία είναι πιο ενδιαφέρουσα, βοηθάει στη μείωση προβλημάτων συμπεριφοράς)

➤ **Αποτελεσματική επικοινωνία**

➤ **Ενσυναίσθηση – Κατανόηση μαθητών**

➤ **Στάση αποδοχής μαθητών**

Είναι απαραίτητο να υπάρχουν:

θετικό κλίμα συμπεριφορών,

σύστημα ενθάρρυνσης, αλλά και συνεπειών

συνεχή (αυτό)αξιολόγηση για ανατροφοδότηση

Προϋποθέσεις για να κάνει ο εκπαιδευτικός την τάξη λειτουργική

- Αγάπη για τους μαθητές/-τριες / δεν δέχεται διαχωρισμούς και ταμπέλες
- Αμεροληψία / Αντικειμενικότητα
- Δικαιοσύνη & Ισότητα (Όχι διακρίσεις & αδικίες στη συμπεριφορά και στη βαθμολόγηση που εξεγείρουν)
- Πρόκληση ενδιαφέροντος
- Οριοθέτηση συμπεριφορών
- Θετική διάθεση / Χιούμορ
- Αυτοπεποίθηση
- Καλή γνώση του διδακτικού αντικειμένου / Διάθεση για βελτίωση & επαγγελματική ανάπτυξη
- Εμπλουτισμός του μαθήματος / Ποικιλία δραστηριοτήτων
- Χρήση κατάλληλων μεθοδολογικών προσεγγίσεων και διδακτικών τεχνικών (Ομαδοσυνεργατική, Βιωματική, Διερευνητική προσέγγιση– Διαφοροποιημένη Παιδαγωγική – Πολλαπλή νοημοσύνη)
- Σχεδιασμός και οργάνωση λειτουργικής διδασκαλίας με έμφαση στις κλίσεις και τα προσωπικά ενδιαφέροντα των μαθητών
- Λογικές απαιτήσεις για επιδόσεις από τους μαθητές (όχι πίεση)
- Υπευθυνότητα & συνέπεια στα λόγια και στις πράξεις του/της
- Υποστήριξη – κατανόηση – ενθάρρυνση

Χαρακτηριστικά ενός καλού παιδαγωγού

«Ο πραγματικά σοφός δάσκαλος δεν είναι αυτός που σε σπρώχνει μέσα στον οίκο της σοφίας, αλλά αυτός που σε οδηγεί στο κατώφλι του μυαλού σου», Χαλίλ Γκιμπράν

- **Επικοινωνιακός** (Προάγει το διάλογο – επιτρέπει την ελεύθερη έκφραση της γνώμης των μαθητών – είναι καλός ακροατής και δεν διακόπτει τον συνομιλητή)
- **Συνεργατικός** (ενισχύει την ομαδικότητα)
- **Ειλικρινής και αξιόπιστος**
- **Υπομονετικός και προσαρμοστικός**
- **Μεταδοτικός & Ευρηματικός** (μετατρέπει τα προβλήματα σε ευκαρίες. Τα λάθη σε μαθήματα ζωής)
- **Φιλικός και προσιτός**
- **Ευαίσθητος στις ανάγκες των μαθητών του**

Ένας καλός παιδαγωγός δεν διδάσκει, εμπνέει....

Τι να αποφεύγει ο εκπαιδευτικός;;;

Ο εκπαιδευτικός καλό είναι να αποφεύγει:

- Την υπερβολική αντίδραση (Over-reaction)
- Το ανακριτικό ύφος
- Τις προσβολές του μαθητή στην ολομέλεια της τάξης / ενώπιον συμμαθητών του
- Το σαρκασμό και την ειρωνεία
- Τις υπερβολικές προσαγές
- Τις απειλές
- Τις υποτιμητικές εκφράσεις & την ταπείνωση των μαθητών
- Τη δραματοποίηση του προβλήματος (Διακοπή διδασκαλίας)
- Την επίκληση της αυθεντίας του ως επαγγελματίας

André H. Dargelas, Σχολική τάξη.

Διαχείριση τάξης

Πώς πρέπει να αντιδρά ο/η εκπαιδευτικός σε μη αποδεκτές συμπεριφορές μαθητών

- Άμεση παρέμβαση (Εγ-καλεί ονομαστικά το μαθητή για τη συμπεριφορά του – κάνει αναφορά στη δέουσα συμπεριφορά – υπενθυμίζει τους κανόνες & την αναμενόμενη συμπεριφορά με σταθερότητα και συντομία)

Ενέργειες εκπαιδευτικού

- Παρατήρηση /
- Κατ` ιδίαν συζήτηση / Προειδοποίηση
- Επίπληξη
- Απώλεια προνομίων
- Παραπομπή στο Γραφείο της Διεύθυνσης-
- Συζήτηση με γονείς
- Μέτρα παιδαγωγικού ελέγχου/ Ποινές

Πρακτικές που ενισχύουν την αρνητική συμπεριφορά των εκπαιδευτικών

- Η τάση που έχουμε να θεωρούμε ότι οι αιτίες των προβλημάτων συμπεριφοράς βρίσκονται πάντα σε παράγοντες «μέσα στο παιδί» (εγγενείς στο χαρακτήρα ή την προσωπικότητα των παιδιών) και κυρίως σε παράγοντες μέσα στην οικογένεια. **Αποποίηση ευθύνης από το σχολείο και τους εκπαιδευτικούς.**
- **Η αδυναμία επιβολής ορίων και αποσαφήνισης προσδοκιών** σε σχέση με την επιθυμητή συμπεριφορά των παιδιών.
- **Στερεότυπες αντιλήψεις**, εξαιτίας αρνητικών συμπεριφορών του παιδιού ή εξαιτίας πληροφοριών από τους συναδέλφους, που δημιουργούν μη ορθές προσδοκίες.
- **Η αποτυχία προσαρμογής στις ιδιαίτερες ανάγκες** κάθε μαθητή.
- **Η αντιφατική διαχείριση των προβλημάτων συμπεριφοράς** – η έλλειψη οργανωμένης και σταθερής αντιμετώπισης, η ασυνεπής χρήση συνεπειών ή χρήση ακατάλληλων τιμωριών

Πρακτικές που ενισχύουν την αρνητική συμπεριφορά των εκπαιδευτικών

- Η εξίσωση της φυσιολογικής συμπεριφοράς = με τη μη ενοχλητική.
- Η υπερεκτίμηση και η εξιδανίκευση της προσωπικής μας τακτικής και εμπειρίας.
- Η πεποίθηση ότι υπάρχει ένας βασικά καλός ή κακός χαρακτήρας, που είναι εγγενής και αμετάβλητος στα παιδιά.
- Οι συνεχείς παρατηρήσεις του τύπου «μην το κάνεις αυτό», «μην τολμήσεις» // η επιβολή τιμωρίας με το παραμικρό λάθος,
- Η σύγκριση με άλλα παιδιά ή η μεγάλη ανοχή.
- Η έλλειψη ενσυναίσθησης (Θυμόμαστε τις δικές σας δύσκολες στιγμές όταν εμείς είμασταν μαθητής/μαθήτρια;)

Πρακτικές που ενισχύουν την αρνητική συμπεριφορά των εκπαιδευτικών

Η έλλειψη αυτογνωσίας και η μη άσκηση αυτοκριτικής των δικών μας συμπεριφορών

- Μπορούμε να εντοπίσετε τα λάθη μας;
- ποιοι από τους κανόνες/συνέπειες που επιβάλλουμε είναι για το καλό των παιδιών και ποιοι για τη δική μας διευκόλυνση;
- πως αντιμετωπίζουμε το δικό μας θυμό και πως το θυμό των παιδιών;
- προσέχουμε περισσότερο τη θετική ή την αρνητική συμπεριφορά των παιδιών;
- βάζουμε ταμπέλες στα παιδιά και πως αυτές τα στιγματίζουν;
- θεωρούμε ότι οι ταπεινώσεις, οι κατηγορίες και οι προσβολές θα βοηθήσουν τους μαθητές να βελτιωθούν;
- αναγνωρίζουμε τα συναισθήματα μας για το κάθε παιδί;
- πως βοηθάμε τους απομονωμένους ή περιθωριοποιημένους μαθητές;
- μήπως ενισχύουμε με τη στάση μας την περιθωριοποίησή τους;
- Εντοπίζουμε τις δικές μας ψυχολογικές ανάγκες, ώστε να ζητήσουμε βοήθεια, εάν χρειασθεί;

Πρακτικές που ενισχύουν την αρνητική συμπεριφορά των εκπαιδευτικών

- Είναι σημαντικό να έχουμε, ως εκπαιδευτικοί, επίγνωση των δυσάρεστων συναισθημάτων μας για να μπορούμε να τα διαχειριστούμε, να αντιδράμε ανάλογα, να ανταποκρινόμαστε θετικά και να απολαμβάνουμε τις σχέσεις μας.

Κατανοείτε τα όριά σας.

- Τη στιγμή της κρίσης κάνουμε εισπνοή – εκπνοή (μετράμε μέχρι το τρία) έως 10 φορές.
- Καλό είναι να κάνουμε μια θετική σκέψη. Σκεφτείτε επίσης ότι δεν είσατε και επί ίσοις όροις.
- Ας μην στήνουμε ένα κατηγορητήριο κατά του παιδιού, εξ αιτίας της οργής μας. Ας έχουμε, εκτός από ενσυναίσθηση, ανοικτό μυαλό και υπομονή.
- Ας είμαστε ευγενικοί και ας αποφεύγουμε το κήρυγμα. Να έχουμε συναισθηματική ευελιξία.
- Χρησιμοποιείτε ένα ήπιο τόνο φωνής, που να εκδηλώνει καλοσύνη και επιθυμία για συνεργασία και όχι απαίτηση για υπακοή του παιδιού.
- Σε περίπτωση που χρειαζόμαστε βοήθεια απευθυνόμαστε πρώτα στον συνάδελφο, μετά στο Διευθυντή.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ (TIPS) ΣΕ ΕΚΠ/ΚΟΥΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

- Δίνουμε συγκεκριμένες εντολές και δεν αναλύουμε όταν είναι σε ένταση ο μαθητής (Θα ήθελα/είναι ανάγκη). Είμαστε σύντομοι, με προσιτές-κατανοητές εκφράσεις και δεν εστιάζουμε σε θέματα ανάξια λόγου.
- Μεταθέτουμε το πρόβλημα σε άλλο χρόνο. π.χ. *Κάθισε στη θέση σου να ηρεμήσεις και θα συζητήσουμε αργότερα.* Το πρόβλημα, όμως, πρέπει να λυθεί – Καλλιέργεια κατάλληλης ατμόσφαιρας «Ώρα συζήτησης»
- Δεν επιπλήττουμε τους εφήβους μπροστά σε άλλους, μόνο κατ' ιδίαν.
- Δίνουμε χρόνο στους μαθητές «ανάληψης των ευθυνών» τους και ανταπόκρισης στις υποδείξεις μας.
- Χρησιμοποιούμε την ενεργητική ακρόαση // παθητική σιωπή
- Ενισχύουμε το αυτοσυναίσθημα του παιδιού και το κάνουμε να νοιώθει ασφάλεια.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ (TIPS)

- **Στήριξη στο διάλογο** και όχι στο μονόλογο. Οι εκπαιδευόμενοι (μαθητές ή ενήλικες) συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία.
- **Εξασφάλιση μηχανισμών ίσων ευκαιριών για όλους τους μαθητές**, μέσα από διάφορες δραστηριότητες, που ενδυναμώνουν τις σχέσεις εκπαιδευτικών και μαθητών.
- **Πίστη στην εκπαίδευση όλων των μαθητών** και προσδοκίες από όλους τους μαθητές,
- Προώθηση δραστηριοτήτων αναγνώρισης και επιβράβευσης της συμμετοχής,
- **Αναγνώριση και αξιοποίηση της διαφορετικότητας των μαθητών** (όχι μόνο δε θεωρείται αρνητικό στοιχείο, αλλά επηρεάζει θετικά το σχολικό περιβάλλον),
- **Δημιουργία καναλιών συνεχούς επικοινωνίας** μεταξύ των διαφόρων πολιτισμικών ομάδων.
- **Δημιουργία σχολικού οράματος** που να αντανακλά υψηλά και κατάλληλα μαθησιακά επίπεδα,
- **Δημιουργία ξεκάθαρων στόχων** που να επικεντρώνονται στους μαθητές.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ (TIPS)

- Εστιάζουμε στην επιθυμητή και όχι στην ανεπιθύμητη συμπεριφορά του παιδιού/εφήβου. Ενθαρρύνουμε επιθυμητές συμπεριφορές. Η υπενθύμιση της αποδεκτής συμπεριφοράς λειτουργεί διορθωτικά.
- Ενθαρρύνουμε την αυτορρύθμιση της συμπεριφοράς των μαθητών.
- Δίνουμε έμφαση σε πρωτεύοντα θέματα συμπεριφοράς (κανόνες, δικαιώματα) παρά σε δευτερεύοντα. Παροτρύνουμε αντί να αποτρέπουμε.
- Στην υπόδειξη χρησιμοποιούμε θετική διατύπωση και λέμε «ευχαριστώ» στο τέλος, γιατί περιμένουμε συμμόρφωση σε αυτή. Υπάρχει προσδοκία και **Αφήνουμε περιθώρια χρόνου εφαρμογής στη συμμόρφωση και υπάρχει προσδοκία. Την τυχούσα ένταση της φωνής μας ακολουθεί μείωση έντασης και υπενθύμιση κανόνα**
- Να μην υπάρχει σωφρονιστική - τιμωρητική διάθεση, αλλά επιβράβευση.
- Η θετική ενίσχυση (έπαινος-ευχαρίστηση) λειτουργεί καλύτερα από την αρνητική. Αποφεύγουμε τη γκρίνια, τον αρνητισμό και την κριτική.
- Μην αποδίδετε χαρακτηρισμούς. Εντοπίστε χαρακτηριστικά. Διαχωρίστε την κακή συμπεριφορά από τον κακό χαρακτήρα (Δεν είναι κάποιος εγωϊστής, φέρθηκε εγωϊστικά).
- Χρησιμοποιείτε το μικρό όνομα του παιδιού στις προσφωνήσεις σας.

André H. Dargelas, *Ο γύρος του κόσμου.*

ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ

- Γεφυρώνετε τα κενά στην επικοινωνία
- Εκτονώνετε τις καθημερινές προστριβές
- Ενισχύετε το μήνυμα αγάπης που θέλετε να δώσετε
- Χτίζετε πάνω στα προτερήματα και όχι στα ελαττώματα
- Φροντίζετε τα παιδιά να αποδέχονται τις ευθύνες τους χωρίς να χάνουν τον αυτοσεβασμό τους
- Διδάσκετε στα παιδιά όχι τι να σκεφτούν, **αλλά πώς να σκέφτονται**
- Ενισχύετε τη συνεργασία
- Ανταποκρίνεστε σωστά στις προκλήσεις μιας δύσκολης εφηβείας

ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ

- Φροντίζουμε οι συνέπειες να είναι **άμεσες, σύντομες** και λέμε ότι **δεν αποτελούν τιμωρία.**
  - Παραμένουμε **θετικοί και φιλικοί.**
  - Είμαστε βέβαιοι ότι είμαστε σε θέση να **αντέξουμε εμείς οι ίδιοι τις συνέπειες που προκαθορίσαμε.**
  - Δίνουμε στα παιδιά την ευκαιρία να **επιλέξουν εκ των προτέρων τις συνέπειες των πράξεών τους.**
  - Παρέχουμε **θετικό έπαινο για κάθε επιθυμητή συμπεριφορά, χωρίς να μακρηγορούμε ή να ειρωνευόμαστε τα παιδιά.**
  - Επαινούμε τα παιδιά **χαρίζοντας τους ένα χαμόγελο και δείχνοντας ενθουσιασμό.**
  - Επαινούμε τα παιδιά **μπροστά σε άλλους ανθρώπους.**
  - Αυξάνουμε τους **επαίνους για τα «δύσκολα» παιδιά.** Επιλέγουμε **αποτελεσματικές αμοιβές.**
  - **Δεν απειλούμε τα παιδιά, όταν έχουν ξεσπάσματα ή διαμαρτύρονται ακόμα και έντονα**
- Ο στόχος είναι να γίνονται μικρά βήματα κάθε φορά.**

Κυρώσεις - Ποινές

Ως προς τις τιμωρίες να έχουμε υπόψη μας ότι:

- – οι ποινές μπορεί να λειτουργήσουν ως **αρνητικές ενισχύσεις**
- – έχουν **βραχυπρόθεσμη δραστικότητα**
- – δημιουργούν **δυσάρεστα συναισθήματα**
- – **διαταράσσεται η παιδαγωγική σχέση** και η έκφραση εμπιστοσύνης.

Θα πρέπει να δίνεται έμφαση στη θετική πειθαρχία.

Κυρώσεις - Ποινές

- Οι ποινές που προβλέπονται για τους μαθητές θα πρέπει να είναι **ανάλογες των πράξεών τους** και να επιβάλλονται αφού **έχουν προηγηθεί σχετικές προειδοποιήσεις**. Να υπάρχει **δυνατότητα κλιμάκωσης των ποινών**.
- Καλό είναι στα σχολεία να **προβλέπονται και άλλοι μέθοδοι αντιμετώπισης της παραβίασης των κανόνων** (αποκατάσταση φθορών, προσφορά εργασίας στο σχολείο κ.ά.).
- Καλό είναι να **ζητιέται και η γνώμη των εκπροσώπων των μαθητών πριν την επιβολή σοβαρών κυρώσεων**. Ενδεχομένως να υπάρξουν προτάσεις αποτελεσματικής αποτροπής και μη επανάληψης της μη αποδεκτής συμπεριφοράς.
- Η επιβολή των ποινών να μην **συνδέεται με προσβολή της αξιοπρέπειας και δημόσια διαπόμπευση**, αλλά με σεβασμό στην προσωπικότητα του μαθητή.
- Οι προβλεπόμενες κυρώσεις **δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται ως απειλές ή μέσα εκφοβισμού των μαθητών**, αλλά ως συνέπειες που έχουν συναποφασισθεί από τον Κανονισμό λειτουργίας του σχολείου/συμβόλαιο τάξης.

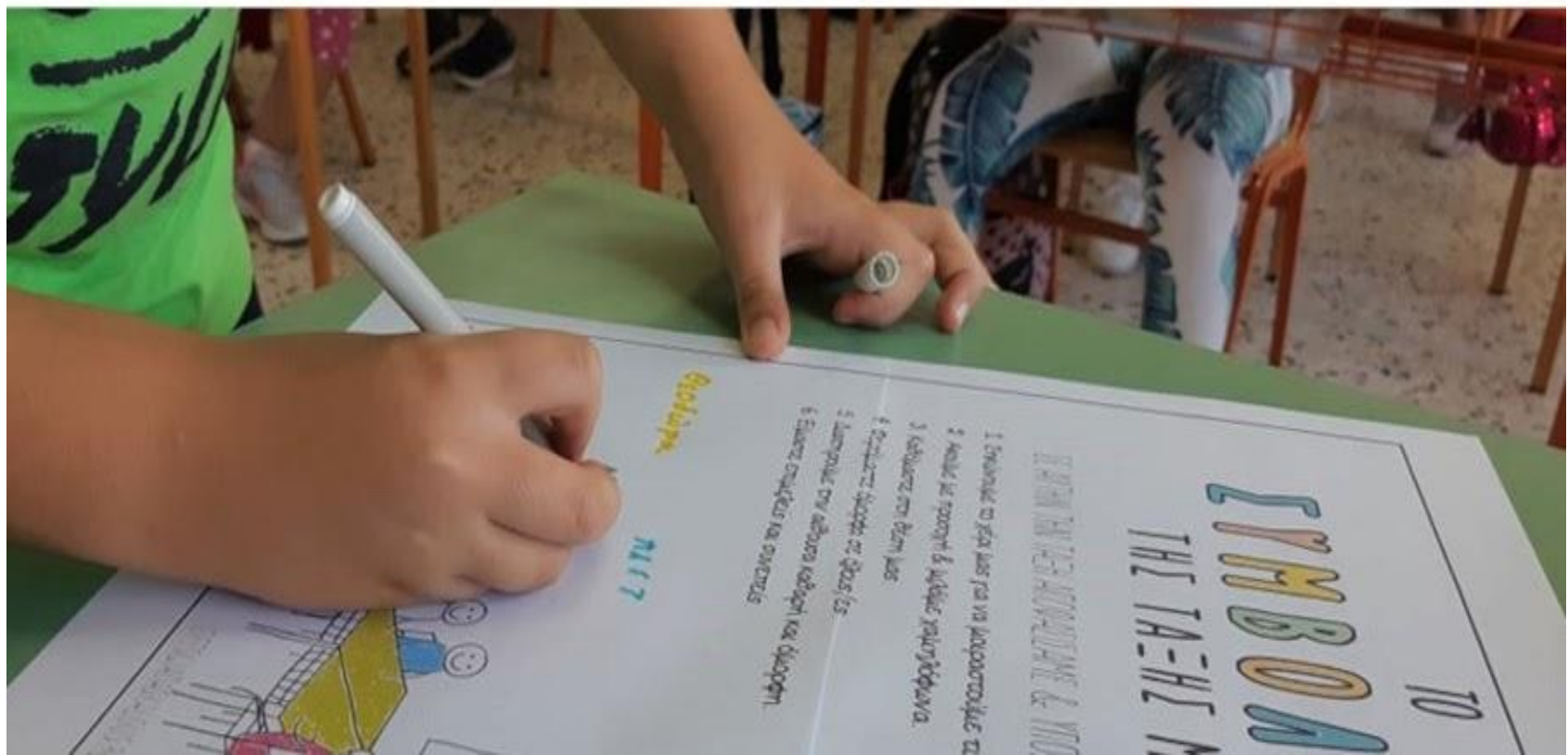

Κυρώσεις - Ποινές

- **Δεν μπορεί να επιβάλλεται ως ποινή η μείωση της βαθμολογίας σε μαθήματα εξ αιτίας πειθαρχικών παραπτωμάτων ενός μαθητή, ούτε να αυτό να χρησιμοποιείται ως απειλή.**
- **Δεν είναι ορθό να επιβάλλεται επί πλέον εργασία για τιμωρία ή ομαδική τιμωρία**
- **Δεν θα πρέπει να επιβάλλονται κυρώσεις χωρίς διάλογο και επεξήγηση επιβολής τους και χωρίς τη λήψη κατάλληλων παιδαγωγικών μέτρων για την αποφυγή επανάληψης της παράβασης.**
- **Σε περιπτώσεις επιβολής της ωριαίας αποβολής, αυτή δεν θα πρέπει να επιβάλλεται καταχραστικά (δημιουργία μαθησιακών κενών, κίνδυνος ατυχημάτων για τους μαθητές, συχνά καλώς αποδεκτή από ορισμένους μαθητές).**
- **Θα πρέπει να είναι ξεκάθαρο το τι προβλέπεται για τον κάθε μαθητή και οι συνέπειες να έχουν εκπαιδευτική χρησιμότητα (ένταξη σε κάποια διαδικασία, παραμονή στη βιβλιοθήκη κ.ά.).**

ΣΥΜΒΟΛΑΙΟ

ΤΗΣ ΤΑΞΗΣ ΜΑΣ

ΘΕΣΠΙΣΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΚΑΝΟΝΩΝ ΤΑΞΗΣ (ΣΥΜΒΟΛΑΙΟ ΤΑΞΗΣ)

- Διατυπώνουμε σαφή **Κώδικα Συμπεριφοράς / Δικαιωμάτων** των παιδιών προσδιορίζοντας την ενδεδειγμένη συμπεριφορά με την **απαραίτητη εμπλοκή και συμμετοχή των μαθητών μας**, καθιστώντας τους συνυπεύθυνους για την τήρησή τους. Προβαίνουμε σε αξιολόγηση του Κώδικα και επαναπροσδιορισμό στόχων, όταν απαιτείται (Περιπτώσεις δυσκολίας εφαρμογής).
- Οι κανόνες να είναι απλοί, σαφείς, σύντομοι για εύκολη απομνημόνευση, δίκαιοι και θετικά διατυπωμένοι. Να μην είναι πολλοί για να είναι λειτουργικοί (4 ή 5).
- Οι κανόνες αναρτώνται στον τοίχο.
- Ο Κώδικας να περιλαμβάνει ένα **σύστημα επιβραβεύσεων και συνεπειών**, το οποίο να είναι δίκαιο και κατανοητό από όλους τους εμπλεκόμενους.

Για την επιτυχία εφαρμογής του Κώδικα βασική προϋπόθεση είναι η ύπαρξη της **συνέπειας**, που συνδέουμε με τη συμπεριφορά=**απαλοιφή/στέριση προνομίων**. Ενημερώνουμε τα παιδιά για τις συνέπειες τήρησης και μη τήρησης των κανόνων. Πρώτα εξηγούμε ότι επιβραβεύουμε την αποδεκτή συμπεριφορά και στηλιτεύουμε τη μη αποδεκτή, ώστε να γίνει αποδεκτό το σύστημα αμοιβών–συνεπειών. Ακολουθούν συζητήσεις – ενημερώσεις για τις συνέπειες της τήρησης ή της παραβίασης κάθε κανόνα.

ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ ΚΑΝΟΝΩΝ

- **Αντιστοιχούμε κάθε κανόνα συμπεριφοράς με παραδείγματα**, ώστε να κατανοήσουν τα παιδιά τι ακριβώς τους ζητάμε (Α/θμια Εκπ/ση).
- Οι κανόνες θα πρέπει να αναφέρονται σε συμπεριφορές οι οποίες θα είναι ορατές και αντικειμενικά προσδιορισμένες. Σε αυτό μπορεί να βοηθήσει η **εικονογράφηση του κανόνα**, (με χαρακτηριστικό παράδειγμα εφαρμογής του κανόνα ή μια μεταφορική συμβολική απεικόνιση του κανόνα) – **Δημιουργία Αφίσας**
- Τα **παιχνίδια ρόλων** που παίζουν οι μαθητές και τα **επιτραπέζια παιχνίδια** εξασφαλίζουν στην κατανόηση κανόνων. **Δίνουμε θετικά παραδείγματα με συγκεκριμένες συμπεριφορές τήρησης του κάθε κανόνα.**
- **Υπενθυμίζουμε τους κανόνες από καιρό σε καιρό**, όχι όμως με αφορμή τη παραβίασή τους, αλλά κυρίως πριν από δραστηριότητες που εγκυμονούν παραβίαση κάποιων κανόνων είναι απαραίτητο προληπτικά να λεχθούν οι κανόνες αυτοί.
- **Στέλνουμε αντίγραφο κανόνων στους γονείς** και ζητάμε να υπογράψουν ότι διάβασαν τους κανόνες μαζί με το παιδί τους.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ

- Μπορούμε εκ των προτέρων να προσδιορίζουμε τα βραβεία για όσους ακολουθούν τους κανόνες και τις συνέπειες για όσους τις παραβιάζουν. π.χ. αστέρια, μετάλλια, διπλώματα (που θα αναγράφουν π.χ. δίνουμε στο μαθητή .... το βραβείο της σωστής συμπεριφοράς, ή καταπληκτική συμπεριφορά – μπράβο).
- Επίσης μπορεί να είναι **ατομικά, ομαδικά ή και όλης της τάξης** (π.χ. ένα συλλογικό παιχνίδι που θα συμμετέχει και ο δάσκαλος) και δίνονται **ύστερα από προκαθορισμένο αριθμό επιτυχιών**, αρχικά στο τέλος της ημέρας και στη συνέχεια στο τέλος της εβδομάδας.
- **Οι συνέπειες ακολουθούν μετά από συγκεκριμένη διαδικασία η οποία συμφωνείται από την αρχή.** Π.χ. πρώτα βοηθιέται ο μαθητής να συμπεριφερθεί σύμφωνα με τους κανόνες. Σε δεύτερη φάση, αν ο μαθητής παραβεί κάποιο κανόνα του υποδεικνύονται οι κανόνες και οι συνέπειες. Σε τρίτη φάση, εφαρμόζονται οι συνέπειες ως αποτέλεσμα της παραβίασης των κανόνων. Κάθε μήνα πρέπει να επανεξετάζονται, μαζί με την τάξη, οι κανόνες και να γίνονται οι απαραίτητες επαναλήψεις.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ

- Να υπάρχει **σταθερότητα και ομοιομορφία στη τήρηση των κανόνων και των συνεπειών**. Οι συνέπειες που θα οριστούν θα πρέπει να είναι **αμετάβλητες** και να λειτουργούν όσο γίνεται ως αποτέλεσμα της παραβίασης του κανόνα
- **Επαναλαμβάνουμε τους κανόνες**: καθημερινά τη πρώτη εβδομάδα, 3 φορές τη δεύτερη εβδομάδα, και έπειτα μια φορά το μήνα. Σε κάθε επανάληψη είναι καλό να βάζουν τους μαθητές να κάνουν αυτοέλεγχο στο κατά πόσο η συμπεριφορά τους ήταν σύμφωνη με τους κανόνες. Κάθε μήνα πρέπει να επανεξετάζονται, μαζί με την τάξη, οι κανόνες και να γίνονται οι απαραίτητες επαναλήψεις.
- Η **εποπτεία για την τήρηση των κανόνων και η απονομή βραβείων ή συνεπειών** μπορεί να γίνεται από το δάσκαλο ή από επιτροπή μαθητών (π.χ. προεδρείο) ή και από όλη την τάξη ανάλογα με το τι κρίνει ο δάσκαλος ότι θα ωφελήσει περισσότερο το μαθητή.

Ας θυμηθούμε: **Οι μαθητές νιώθουν ασφάλεια μέσα σε μια οργανωμένη τάξη**: διάταξη θρανίων, κατανομή θέσεων, γνώση κανόνων, ανεκτό επίπεδο φασαρίας, ώρα για τακτοποίηση κ.α.

ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

Τι κάνει ένας εκπαιδευτικός για να βελτιώσει την αυτοεκτίμηση των μαθητών του

1. Χρησιμοποιεί το όνομα κάθε μαθητή όταν του απευθύνει το λόγο.
2. Δίνει σε όλους τους μαθητές την ευκαιρία να πετύχουν στην τάξη.
3. Αναθέτει ευθύνες σε όλους τους μαθητές της τάξης.

4. Με κάθε ευκαιρία προβάλλει τις θετικές πτυχές από τις εργασίες κάθε παιδιού.
5. Δεν ειρωνεύεται ούτε υποτιμά τους μαθητές για τυχόν απορίες τους.
6. Προσφέρει εξατομικευμένη βοήθεια σε παιδιά που έχουν δυσκολίες στα μαθήματα τους.

7. Φροντίζει να μάθει σημαντικές πληροφορίες που αφορούν τη ζωή των μαθητών του στο σπίτι.

8. Δείχνει ενδιαφέρον για τα χόμπι και τα ενδιαφέροντα των παιδιών.

9. Διδάσκει στα παιδιά πώς να αντιμετωπίζουν εποικοδομητικά τις αποτυχίες τους.

10. Ενθαρρύνει τα παιδιά να τολμούν και να μη φοβούνται το νέο και το διαφορετικό.

11. Ενθαρρύνει τους μαθητές να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες στην τάξη.

12. Δεν παίρνει για δεδομένο ό,τι άκουσε σχετικά με τη συμπεριφορά των μαθητών του.

13. Δεν είναι υπερπροστατευτικός με τους μαθητές του, όπου χρειάζεται τους αφήνει να αντιμετωπίσουν τις συνέπειες των πράξεων τους.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

- **Η χώρα των κανόνων και η χώρα της αυθαιρεσίας.**

Η αίθουσα χωρίζεται σε 2 χώρους (αυθαιρεσίας και κανόνων). Στον έναν δεν υπάρχουν κανόνες ενώ στον άλλο υπάρχουν κανόνες, που δίνει σε αφίσα ο Δάσκαλος. Τα παιδιά πηγαίνουν σε όποιο χώρο από τους δύο θέλουν και συμπεριφέρονται ανάλογα. Στη συνέχεια συζητάμε με τα παιδιά (τα οποία καλό είναι να έχουν περάσει και από τους δύο χώρους) πως ένιωσαν στο κάθε χώρο.

- **Πες πώς θέλεις να σου φέρεται ο διπλανός σου.**

Οι μαθητές περιγράφουν με δυο-τρεις κανόνες για το πώς θέλουν να τους συμπεριφέρεται ο διπλανός του και μετά συζητούν για τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα τους. Στόχος είναι να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές ότι οι κανόνες είναι οι «κοινές» επιθυμίες και προσδοκίες.

- **Μιλάμε όλοι μαζί**

Για λίγη ώρα όλοι οι μαθητές μιλάνε ταυτόχρονα και στη συνέχεια συζητάμε πάνω στο ότι κανένας δεν άκουγε τον άλλο.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Παιχνίδι χωρίς κανόνες.

Τα παιδιά παίζουν κάποιο ομαδικό παιχνίδι (π.χ. ποδόσφαιρο, μπάσκετ) με σαφείς οδηγίες ότι δεν υπάρχουν κανόνες. Στη συνέχεια γίνεται συζήτηση πάνω στο παιχνίδι.

Δημιουργία αφίσας: Οι μαθητές καταγράφουμε τις ιδέες που έχουν οι μαθητές για τους κανόνες γενικά και για ποιο λόγο υπάρχουν οι κανόνες στο χώρο του σχολείου αλλά και αλλού.

Δραματοποίηση Κανόνων και συνεπειών: Οι μαθητές συνειδητοποιούν ποιες συμπεριφορές ταιριάζουν και ποιες αντιτίθενται σε ένα κανόνα.

Μπορώ να κάνω πάντα αυτό που θέλω; Φτιάχνουμε ένα βιβλιαράκι με σχεδιασμένες **υποθετικές καταστάσεις** που διαπραγματεύονται ενότητες όπως: Ευγένεια-αγένεια-μιλάω όμορφα, τήρηση προτεραιότητας-διάλογος, συνεργασία-σεβασμός κ.α. Τα παιδιά επιλέγουν ποια είναι η ταιριαστή συμπεριφορά και ποια η ακατάλληλη. Σκοπός μας είναι να μην καθοδηγούμε τα παιδιά στην επιλογή της ταιριαστής συμπεριφοράς. Στο τέλος του βιβλίου τα παιδιά **ζωγραφίζουν τους κανόνες της τάξης τους.**

Χρήση συμβολαίων συμπεριφοράς. Το συμβόλαιο συμπεριφοράς είναι συμφωνία ανάμεσα στην εκπαιδευτικό και το παιδί που προσδιορίζει με σαφήνεια ποιες συμπεριφορές επιβραβεύονται και ποιες ενισχύσεις προσφέρονται όταν το παιδί συμπεριφερθεί ανάλογα. Το συμβόλαιο έχει μικρή διάρκεια. παιδί να είναι εφικτή.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Καταγράφουμε τα ονόματα των μαθητών όπου θα σημειώνονται οι κανόνες που τηρούνται για διάστημα μιας εβδομάδας από κάθε μαθητή με «+» και αυτοί που παραβιάζονται με «-». Στην τελευταία στήλη γράφουμε τον αριθμό των κανόνων που τηρούνται. Με αυτό τον τρόπο ο μαθητής βλέπει σε ποιους κανόνες μπορεί να βελτιώσει τη συμπεριφορά του.

Όνομα μαθητή

- Κανόνας 1
- Κανόνας 2
- Κανόνας 3
- Κανόνας 4
- Κανόνας 5
- Σύνολο των κανόνων που τηρούνται

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Τα προγράμματα της Χατζηχρήστου Χ. (2005) **Πρόγραμμα προαγωγής της ψυχικής υγείας – Κοινωνική και συναισθηματική αγωγή στο σχολείο, Τετράδιο δραστηριοτήτων για μαθητές Προσχολικής και Πρώτης Σχολικής Ηλικίας**, (Εκδόσεις Τυπωθήτω- Γ. Δαρδάνος) και της Τριλίβα, Σ. & Cimienti, G.(1998) **Πρόγραμμα ελέγχου των συγκρούσεων, Τετράδιο Δραστηριοτήτων**, (Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα) είναι ιδιαίτερα βοηθητικά για την αντιμετώπιση αντικοινωνικών συμπεριφορών.
- ΜΑΚΡΗ-ΜΠΟΤΣΑΡΗ ΕΥΗ, **ΠΩΣ ΑΝΤΙΛΑΜΒΑΝΟΜΑΙ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΜΟΥ (ΠΡΩΤΟΣ ΤΟΜΟΣ)**, ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΑΥΤΟΑΝΤΙΛΗΨΗΣ ΜΑΘΗΤΩΝ Α' , Β' , Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ, Ελληνικά Γράμματα, Μάιος 2001
- ΜΑΚΡΗ-ΜΠΟΤΣΑΡΗ ΕΥΗ, **ΨΥΧΟΜΕΤΡΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΘΥΜΟΥ, ΤΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ**, Τεύχη Ι, ΙΙ, ΙΙΙ, Εκδ. Παπαζήση, Δεκέμβριος 2010.
- ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗ ΘΕΩΝΗ [Ψυχολόγος – ΚΕΔΔΥ (ΚΕΔΑΣΥ) Αχαΐας], **[ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗΣ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΗ ΤΑΞΗ](#)**
- ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ Γ. ΧΡΥΣΗ, **ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ**, ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΙΙΙ, ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (ΝΤΟΣΙΕ), Εκδ. ΤΥΠΩΘΗΤΩ, ΔΑΡΔΑΝΟΣ, Δεκέμβριος 2011.
- ΧΡΟΝΟΠΟΥΛΟΥ ΓΙΟΥΛΗ, **Διαχείριση σχολικής τάξης**, Ημερίδα του 4^{ου} ΠΕΚΕΣ Αττικής για αναπληρωτές και νεοπροσληφθέντες στη Δ' Διεύθυνση ΔΕ Αθήνας, Σεπτέμβριος 2021.
- e-didaskalia, **Οριοθέτηση μαθητών στην τάξη (Κανόνες τάξης)** <https://e-didaskalia.blogspot.com/2020/02/oriothetisi.html>. Ανασύρθηκε από το Διαδίκτυο την 1^η Φεβρουαρίου 2020.

Τέλος

**ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΑΣ**

